

**ks. prof. Henryk Olszar**

### **Zacząło się w rodzinie**

Ojczyzną jego dzieciństwa były Gorzyce. Rodzice zamieszkali na ich skraju, w domu przy dzisiejszej ul. Piaskowej. Urodził się 29 kwietnia 1957 r. w rodzinie górnika Franciszka Olszara i jego żony Alojzji z domu Ganita.

Z domu rodzinnego i środowiska wiejskiego wyniósł nie tylko etos pracy, ale również hierarchię wartości, która pozwalała mu na wybór właściwego kierunku postępowania. Starał się te doświadczenia przekazywać innym, mając świadomość ich wagi. **Jak sam podkreśla - przyszedł na świat w typowo wiejskim domu, wśród pól, łąk, stawów i lasów, w krajobrazie, który przez lata był moją ukochaną przestrzenią życia.**

**Uczył się Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza (1964-1972), potem uczęszczał do I Liceum Ogólnokształcącego im. 14 Pułku Powstańców Śląskich w Wodzisławiu Śląskim, gdzie 28 maja 1976 r. otrzymał świadectwo dojrzałości. Był laureatem I Olimpiady Geograficznej (1975 r.).** Wspomina ten okres jako „jeden z najpiękniejszych w życiu”. Nie tylko dużo się wtedy nauczył, poznał wielu wspaniałych ludzi, ale także ukształtował swoje zainteresowania (geografia i historia). Chodził do liceum w okresie „wczesnego Gierka” czyli w latach względnego dobrobytu w PRL-u. Bywał w kinie, nosił dłuższe włosy i spodnie z poszerzonymi nogawkami, miał tranzystor i kurtkę tzw. „wiatrówkę” lub „szwedkę” (do bioder), słuchał muzyki z płyt analogowych, między innymi zespołu „ABBA”, „Led Zeppelin” i „Pink Floyd” oraz audycji Radia Luxemburg.

**W 1976 r. został przyjęty na studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie,** kierowanym kolejno przez księży rektorów: Stanisława Szymeckiego i Stefana Cichego. Ten pierwszy wychowywał go do zrozumienia, czym jest kapłaństwo oraz zapewnił kontakt z historią i kulturą. Ks. Cichy uformował go z kolei jako księdza. **Studia teologiczne ukończył już w Katowicach (1983 r.), po obronie pracy magisterskiej na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie na temat: *Z dziejów gmachu Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach w latach 1935-1980*, wyróżnionej Nagrodą Biskupa katowickiego im. ks. Emila Szramka.**

### **Praca duszpasterska i katechetyczna**

31.03.1983 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk biskupa Herberta Bednorza w kościele katedralnym p. w. Chrystusa Króla w Katowicach. Pracował jako wikariusz i katecheta kolejno w:

- Bielsku-Białej (parafia Trójcy Świętej - od 1 maja 1983 r. i parafia Świętego Maksymiliana Marii Kolbego w latach 1985-1987, potem do 1992 r. był tam na zastępstwach),
- Chorzowie: parafia Świętej Marii Magdaleny (1983-1984),
- Katowicach (parafia Opatrzności Bożej na Zawodziu w latach 1984-1985, parafia Najświętszych Imion Jezusa i Maryi w Brynowie w latach 1993-1995 i parafia Świętego Józefa Robotnika w Józefowcu od 29.08.1997 r., następnie od 1.09.2001 r. do dziś - jako

rezydent)

- Tychach-Czułowie: parafia Krzyża Świętego (w latach 1995-1997).

W trzech parafiach redagował lub współredagował gazetki parafialne: „U Jezusa i Maryi” – w Katowicach Brynowie, „Pod Krzyżem” w Tychach - Czułowie i „Przystanek Józefowiec” – w Katowicach - Józefowcu. Jest autorem pierwszych opracowań dziejów tych parafii.

### Studia specjalistyczne i awanse

W latach 1983-1987 studiował w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Następnie w latach 1987-1990 odbył studia specjalistyczne w Instytucie Historii Kościoła w ramach Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. Pracę doktorską pod tytułem: *Duchowieństwo katolickie diecezji śląskiej (katowickiej) w Drugiej Rzeczypospolitej* (Lublin 1997, ss. 752, mps) obronił w Lublinie 13 listopada 1997 r.

Dokumenty, dorobek i książkę pt. *Duchowieństwo „pozytywne” w państwie totalitarnym na przykładzie Wojewódzkiego Koła Księży „Caritas” w Katowicach* (Katowice 2013, ss. 359) złożyłem 5 września 2013 r., zaś 8 grudnia 2014 r, po zamkniętym kolokwium habilitacyjnym, został doktorem habilitowanym nauk teologicznych w zakresie historii Kościoła.

Obecnie jest profesorem Uniwersytetu Śląskiego. 12 kwietnia 2022 r. Rada Instytutu Teologicznego przyjęła w tajnym głosowaniu teksty przygotowane przez ksa Henryka Olszara w postępowaniu profesorskim do Rady Doskonałości Naukowej w Warszawie. Dokumenty zostały podpisane przez ksa dra 19 maja 2022 r. i wysłane 28 maja 2022 r. do Warszawy.

### Dydaktyka i nauka

W 2001 r. został skierowany do pracy dydaktyczno-naukowej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W latach 2001-2019 był zatrudniony w Katedrze Teologii Patrystycznej i Historii Kościoła. Po reorganizacji, pracę badawczo-dydaktyczną w Instytucie Nauk Teologicznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach rozpoczął 1.10.2019 r. Zasiadał też w Senacie Uniwersytetu Śląskiego (2001-2005).

Wykłady z zakresu historii Kościoła zlecono mu również w Kolegium Katechetycznym Archidiecezji Katowickiej w Katowicach (1995-2001), Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie – Oddział w Sosnowcu (1998-2007).

Ma w dorobku trzech doktorów i 99 magistrów. Swoją działalność naukową rozpoczął w 1981 r. od artykułu pt. *Powstanie i rozwój Akcji katolickiej na Śląsku*, który ukazał się na łamach czasopisma „Initium”. **Wydał drukiem 17 książek. Był kierownikiem grantu „Panteon Górnośląski – badania naukowe”**. Jego uczestnikami stali się znawcy hagiografistyki, historii, socjologii, pedagogiki, prawa, politologii, muzykologii, filozofowie i teologowie. Byli wśród nich doświadczeni praktycy, osoby obeznane w biografistyce. **Efektom wspólnej pracy stał się *Leksykon Panteonu Górnośląskiego* (Katowice 2020, ss. 1052)** - opowieść o historii regionu ostatnich stu lat przez pryzmat życia i działalności postaci zrodzonych na Górnym Śląsku lub dla niego

pracujących, rdzennych lub osiadłych, które wniosły ważny wkład w jego historię i rozwój. Na kartach leksykonu pojawiają się osoby związane z gminą Gorzyce, postaci ks. dr. Rudolfa Adamczyka, kandydata na ołtarze o. Józefa Huwera czy ks. Ewalda Kasperczyka.

Od 2014 r. ks. Henryk Olszar jest redaktorem serii wydawniczej „Biblioteka Teologiczna”. Ponadto od 10 sierpnia 1999 r. jestem diecezjalnym duszpasterzem bibliotekarzy. Należał do Komisji Historycznej w procesie beatyfikacyjnym Sługi Bożej Siostry Marii Dulcissimy Hoffmann SMI i Sługi Bożego ks. Jana Machy. Był zastępcą postulatora krajowego w procesie kanonizacyjnym 108 Błogosławionych Męczenników Kościoła w Polsce z okresu II wojny światowej, członkiem Archidiecezjalnej Komisji Historycznej do Spraw Inwigilacji Duchowieństwa Katowickiego i Ewentualnej Współpracy z Organami Bezpieczeństwa PRL, sekretarzem Komisji do Spraw Duchowieństwa II Synodu Archidiecezji Katowickiej (w latach 2012-2016). Jest członkiem Rady Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach (od 2014 r.), oraz Kapituły Nagrody im. Wojciecha Korfanteo przy Związku Górnośląskim w Katowicach (od 2007 r., obecnie na kadencję 2022-2026) i Kapituły Nagrody im. bł. ks. Józefa Czempieła w Chorzowie (od 2017 r.). Należy do Sekcji Historii Kościoła Polskiego Towarzystwa Teologicznego (od 2005 r.). Od 2010 r. współpracuje z redakcją miesięcznika „U Nas”, ukazującego się w Gminie Gorzyce, opublikował na jego łamach wiele artykułów dotyczących wybitnych postaci związanych z naszą gminą, historii oświaty i kościoła katolickiego.

Ponadto brał udział w dokumentalnych produkcjach filmowych: 1) „Prymas z Mysłowic” (2008, 47') w reżyserii Pawła Wolana; 2) „Bez jednego drzewa las lasem zostanie” (2011, 55'), w reżyserii Dagmary Drzazgi; 3) „Śląski Machabeusz. Rzecz o ks. Józefie Czempielu”, w reżyserii Adama Kraśnickiego (2019), 4) „Krzyż i karabin”, według scenariusza i w reżyserii Michała Muzyczuka.

Jest laureatem - jeszcze jako mieszkaniec gminy Gorzyce - Honorowego Tytułu „Gorzycka Perła” i laureatem Nagrody Honorowej bł. ks. Józefa Czempieła. Cyklicznie, co dwa lata, wygłasza kazania dla bibliotekarzy podczas pielgrzymek na Jasną Górę w Częstochowie.

### Ojczyzna najmniejsza

Ks. Henryk Olszar na każdym kroku podkreśla umiłowanie naszej Ojczyzny najmniejszej. Bywał wielokrotnie w gminie Gorzyce, nie tylko przy okazji promocji kolejnych publikacji. Spotkania z jego Osobą przyciągają każdorazowo dziesiątki uczestników. Dzieli się bezinteresownie swoją wiedzą jako konsultant lub recenzent publikacji o gminie i jej sołectwach (np. sołectwie Czyżowice). Pisał również o terenie LGD Morawskie Wrota. Duża część jego potężnego dorobku naukowego jest poświęcona naszej gminie, wspomnijmy część publikacji książkowych i artykułów:

*„Bóg nie żąda od nas wiele...”. 100 lat pobytu Sióstr Elżbietanek w Gorzycach 1905-2005, Gorzyce 2005.*

*Ludzie tej ziemi. Sylwetki kapłanów spoczywających na cmentarzach w dekanacie gorzyckim. Studium biograficzne, Krzyżanowice 2013.*

[edycja źródeł] L. Hurski, *Z pamiętnika Westfaloka*, oprac. H. Olszar, Katowice 2014, [seria: *Źródła do dziejów Kościoła katolickiego na Śląsku*, red. J. Myszor].

[red.] *Duszpasterstwo Bibliotekarzy. W służbie człowieka i książki*, red. J. Malicki, H. Olszar i B. Warząchowska, Katowice 2014.

*CZYŚCIEC* ks. Rudolfa Adamczyka, Katowice 2015.

*Dekanat gorzycki. Powstanie, położenie, sieć parafialna i duchowieństwo*, Krzyżanowice 2016.

*Z człowiekiem i w rodzinie... Historie pisane w gminie Gorzyce*, Katowice 2019.

Z tej ziemi i na tej ziemi. Siostry zakonne związane pochodzeniem lub zamieszkaniem z parafią Świętego Anioła Stróża w Gorzycach w archidiecezji katowickiej. Studium biograficzne, Katowice 2022.

*Ucierpieć dla sprawy Bożej. Ksiądz Ewald Kasperczyk (1914-1980)*, w: *Górny Śląsk na przełomie wieków. Nadzieje i niepokoje. Świadkowie wiary. Materiały i studia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, red. J. Górecki, H. Olszar, Katowice-Piekary Śląskie 2002, s. 167-177.

*Proboszczowie parafii św. Anioła Stróża w Gorzycach Śląskich. Przyczynek do dziejów Kościoła Katowickiego*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 43,2 (2010), s. 408-445.

*Proboszczowie parafii św. Anioła Stróża w Gorzycach Śląskich. Przyczynek do dziejów Kościoła Katowickiego*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 43,2 (2010), s. 408-445.

„*Sanguis martyrum – semen christianorum*”. Ojciec Józef Huwer SVD (1895-1941) – kandydat na ołtarze z Rogowa nad Olzą, „*Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*”, 46,2 (2013), s. 427-433.

*Rozwój wiejskiego regionu granicznego u styku Olzy i Odry na przykładzie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”*, [w:] *Region. Współczesne przejawy dziedzictwa*, red. W. Musialik, Oficyna Wydawnicza Politechniki Opolskiej, Opole 2014, s. 249-271 (Studia i Monografie, 402).

*Ksiądz dr Gustaw Klapuch (1929-2006)*, „*Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*”, 48,1 (2015), s. 234-242.

Turza Śląska i Piszcz – sanktuaria maryjne i miejsca pątnicze pogranicza polsko-czeskiego, [w:] *Tradycje oraz kulturotwórcze funkcje pielgrzymowania na pograniczu polskoczeskim*, red. A. Wuwer, D. Jakubczyk, Krzyżanowice 2017, s. 69-95.

Turza Śląska a Pišť- mariánská poutní místa a chramy na česko-polském pohraničí, [w:]  
Tradice a kulturotvorné funkce poutnictví na česko-polském pohraničí, red. A. Wuwer, D.  
Jakubczyk, Krzyżanowice 2017, s. 65-90.